

estan molt ben cuidats a mans d'una xarxa d'especialistes que en moltes qüestions col·laboren modèlicament i, cal dir-ho, també molt generosament. Aquest llibre n'és una bona mostra.

Estudis etnopoètics: tradició, rigor i heterogeneïtat sense interrupcions

DARI ESCANDELL
Universitat d'Alacant
dari.escandell@ua.es

ROVIÓ, RUBIO & SAMPER (2021): Xavier Rovió, Carme Rubio i Emili Samper, *Miscel·lània etnopoètica*, La Vall d'Uixó: Grup d'Estudis Etnopoètics de la Societat Catalana de Llengua i Literatura.

El Grup d'Estudis Etnopoètics (GEE) es constituí l'any 2004 al si de la Societat Catalana de Llengua i Literatura. A la tardor del 2005 n'organitzava la I Trobada, un seminari de recerca humanística amb l'objectiu de consolidar la investigació sobre literatura popular i folklore a les terres de parla catalana i d'establir, a aquest efecte, canals diligents de comunicació i cooperació entre els estudiosos d'aquesta disciplina (VALRIU 2011: 333). D'aleshores ençà, el GEE ha seguit convocant aquest reputatencontre acadèmic anual arreu del territori: Tarragona, Palma, Alacant, l'Alguer, Montserrat, Eivissa, Sitges, Bocairent, Vic, Banyoles, Andorra, Sueca, Manacor, Perpinyà...¹ De resultes de cadascuna d'aquestes jornades es publicava cada any un volum monogràfic d'actes que contenia les aportacions de l'edició precedent. El llançament del llibre i la presentació formal preceptiva tenia lloc precisament durant el decurs de la trobada següent, celebrada sempre a mitjan tardor.

Tanmateix, aquest ritual consuetudinari acabà abruptament estroncat, com tantes altres coses, arran de l'esclat de la pandèmia de la Covid-19. Al novembre de 2019, l'assemblea del GEE elegia la ciutat de Girona com a seu de la propera trobada, la qual havia de celebrar-se —com era costum— tot just al cap d'un any. Davant de la magnitud d'aquell escenari d'emergència sobrevinguda, l'assemblea del 2020 prenia l'acord d'endarrerir un any aquella trobada (al remat, acabà celebrant-se al novembre de 2021), però determinava també, per unanimitat, preservar la tradició de publicar-ne el volum anual, tot i la conjuntura sociosanitària. A diferència, però, dels exemplars anteriors, umbilicalment lligats, per raons ine-

1. Podeu consultar la relació completa de localitats i d'institucions acadèmiques que han acollit aquestes trobades en aquest enllaç: <<https://blogs.iec.cat/gee/trobades/>>.

luctables, al fil temàtic vertebrador de cada trobada (illes i insularitat, unitat i diversitat territorial, erotisme i tabús, excursions i viatges, per esmentar-ne només alguns), en aquesta ocasió es decidí optar per la confecció d'una miscel·lània. La crida i el títol del producte resultant, connotats d'una pretesa càrrega simbòlica, rescabalen l'epígraf d'una primera publicació que, intitolada de forma semblant, compilà treballs d'índole diversa d'aquells folkloristes catalans pioners a les acaballes del segle XIX (ROMA 1981: 13). Com a resultat, un volum heterogeni de 160 pàgines i vora una dotzena d'articles acurat per Xavier Roviró, Carme Rubio i Emili Samper.²

El fet cert és que qualsevol recull miscel·lànic implica avantatges i inconvenients respecte dels volums monogràfics circumscrits a un motiu de recerca específic o acotat. L'elaboració d'un text acadèmic a propòsit d'un aspecte sobre el qual hom n'és especialista comporta comunament, com a conseqüència, productes més aviat notoris i irrefutables. En contrapartida, en aquest format que aixopluga sense filtres tota mena d'estudis s'incrementa exponencialment el risc dels «refregits», praxi execrable de la qual l'àmbit universitari tampoc no se'n lliura. En tot cas, com que les plomes que contribueixen a una miscel·lània qualsevol queden eximides del fet d'haver d'ajustar-se a patrons prefixats, sempre podrem fruit més d'investigacions que els siguen afins —a priori, si més no—, perquè al capdavall seran els mateixos autors els qui decidisquen el contingut. Aquesta tessitura compensa que cada text siga un poc de sa mare i de son pare, en clau temàtica. De fet, i no estem referint-nos en absolut als excel·sos monogràfics publicats fins ara pel GEE després de cada trobada anual, el requisit d'un fil argumental compartit genera massa sovint veritables malabars per part dels investigadors participants, per això d'haver de lligar com siga la seua línia de recerca particular amb el fil oficial de qualsevol congrés o simposi. Dissortadament, estem massa avesats a remenar en volums d'actes desequilibrats, amb articles reeixits, perfectament cenyits al centre d'interès establert com a eix de partida, que conviuen o cohabituen amb d'altres que, malgrat el maquillatge, no poden dissimular que hi han estat ficats amb calçador.

En canvi, en una miscel·lània, aquests desequilibris són més infreqüents. Cada article llueix més, sense daltabaixos. En essència, la miscel·lània vindria a ser un menú degustació cuinat alhora per diversos xefs reputats, en què cadascú aporta el seu plat estrella, circumstància que facilita la tasca als qui coordinen l'edició del llibre. Aquesta premissa, però, no resta mèrit als investigadors responsables de l'exemplar ressenyat, que han fet una faena impecable. És tradició que l'assemblea del GEE encomane la cura dels seus monogràfics a tàndems conformats per especialistes d'universitats i centres de recerca diversos; faceta empomada en aquesta ocasió per Emili Samper, mantenidor de l'Arxiu de Folklore de la URV,

2. Com és habitual, el GEE n'ha fet una tirada d'exemplars impresos. La publicació, també disponible en format digital, pot descarregar-se debades des de: <<https://blogs.iec.cat/gee/publicacions/miscellania-etnopoetica/>>

i per Carme Rubio i Xavier Roviró, membres del Grup de Recerca Folklòrica d'Osona.

L'obra evidencia a primer colp d'ull els trets d'edició idiosincràtics de la «marca» GEE. Quant a maquetació, tipografia o disposició final de l'índex, en conjunt; i quant a capçaleres, extensió i —sobretot— noms, en cada capítol concret. És precisament en matèria de contingut que subjau amb major profusió aquesta empremta singular. En aquesta ocasió, però, el criteri dels coordinadors difereix respecte dels monogràfics de la casa publicats fins ara. Aquells altres volums d'actes preservaven l'ordre d'intervenció de la convenció anual i no descuidaven tampoc factors com ara equilibris geogràfics o jerarquies acadèmiques. No obstant això, en aquesta edició especial, Roviró, Rubio i Samper han optat per ordenar els capítols cenyint-se a l'estricta ordre alfabètic del primer cognom de les autories signants.

L'absència d'una cadència temàtica prefixada fa que qui n'encete la lectura pugui començar perfectament pel capítol que preferisca, sense que això impliqui cap condicionant o inconvenient. Ans al contrari: n'amenitza la lectura i afavoreix també aquelles curiosides consultes preliminars a la recerca d'algun article determinat o aleatori. Definits els preàmbuls, inspeccionem-ne el moll de l'os. I fem-ho, com ben probablement farà el lector, sense respectar la pauta alfabètica de llinatge que en delimita l'ordre capitular. Com que la fórmula de la miscel·lània ha estat fins ara inhabitual al si d'aquest cercle d'estudiosos, farem el joc començant per aquella temàtica més inusual i, per què no dir-ho, més original. En aquest sentit, el mateix Samper aborda el fenomen viral que va suposar, en l'entorn virtual, la fictícia població de Sant Esteve de les Roures, indret inexistent advertit en l'informe que la Guàrdia Civil envià al Tribunal Suprem arran dels fets relacionats amb el referèndum d'autodeterminació de Catalunya del passat 1 d'octubre del 2017. Per un altre cantó, Roser Ros ens parla de llops, guineus i altres animals antagonistes en l'àmbit de la fauna i en categoritza les parelles habituals basant-se en qualitats com la capacitat de generar por, l'argúcia o la intel·ligència. Pàgines abans, Alexandre Bataller reprén el fil dels animals mitològics amb una anàlisi textual de fragments de literatura oral valenciana per a l'ús escolar protagonitzats per serps i dracs.

Per la seua banda, Bàrbara Duran se centra en la música popular mitjançant l'estudi de l'evolució dels goigs i gloses que versen sobre cançons de Pasqua a les Balears. Del cançoner passem a la dramaturgia, de la mà de Lluís-Xavier Flores, que documenta i referencia el refranyer aplegat en l'obra teatral de l'autor tortosí Joan Moreira. Els altrament curadors Rubio i Roviró aborden l'univers de La Màgica, accepció referida a aquelles rondalles que mantenen encara ara certa vigència entre la pagesia d'Osona. Al seu torn, Salvador Rebés documenta amb cançons de nocces, poemes i referents humans, les dues visites de la folklorista Palmira Jaquetti a la localitat pallaresa d'Isil, mentre que Josefina Roma escruta una rondalla mataronina compilada a les primeries del segle passat pels folkloristes Sara Llorens i Rossend Serra. Entretant, Joan Armangué reporta i transcriu

el breu epistolari entre Francesc Maspons i Pere Alsius amb motiu de l'edició de les *Tradicions del Vallès* (1876). Per últim, Àngel Vergés rescabala de l'oblit la figura del folklorista empordanés Agustí Burgas i Tomàs Vibot Railakari recupera del llegendari mallorquí el motiu de l'era esfondrada, amb dues rondalles emplaçades en indrets concrets de la geografia illenca. En conjunt, una cadència amena i afable de lectures acadèmiques no exemptes de rigor, tanmateix.

Com a únic aspecte de millora, potser escauria la inclusió d'un *abstract* tot just al començament de cada capítol o bé en una secció *ex professo* a tall d'epíleg. Aquest criteri, habitual en revistes científiques indexades, s'ha anat estenent darrerament també als volums monogràfics de forma generalitzada, fins al punt que tal absència sobta en l'actualitat. Si no ara, de cara a publicacions futures del GEE tocaria posar-hi fil a l'agulla, ja que la presència d'aquests resums serviria per agilitzar consultes i incrementaria el nombre d'accessos. Per acabar, la imatge de coberta és també mereixedora de comentari. A la portada del llibre trobem la il·lustració caricaturesca «Covid Mona Lisa», de Yaroslav Danylchenko, amb la icònica Gioconda de Da Vinci roblida de rotllos de paper higiènic i gel hidroalcohòlic, una estampa que poc o res té a veure amb el contingut d'aquest llibre miscel·lani, més enllà de la motivació intrínseca del format. El dibuix en si resulta, en qualsevol cas, una anècdota simpàtica.

BIBLIOGRAFIA

- ROMA (1981): Josefina Roma, *Miscelánea Folk-Lórica. Edició facsímil*, Barcelona: Olañeta.
- VALRIU (2011): Caterina Valriu, «El GEE: recerca, preservació i difusió de la literatura oral catalana», *Estudis Romànics*, 33, ps. 333-340.

Història de la literatura catalana (VII). Literatura contemporània (III). Del 1922 al 1959

PATRIZIO RIGOBON
 Università Ca' Foscari Venezia
 rigobon@unive.it

- D. A. (2021): Diversos autors, *Història de la literatura catalana*, vol. VII, Àlex Broch (dir.), *Literatura contemporània (III). Del 1922 al 1959*, Jordi Castellanos i Jordi Marrugat (dirs.), Barcelona: Enciclopèdia Catalana, Editorial Barcino, Ajuntament de Barcelona.